

Зінаїда КОЗЮК, редактор юридичного напрямку

СУБОРЕНДНА ПЛАТА ПЕРЕВИЩУЄ ОРЕНДНУ: ЯКІ НАСЛІДКИ?

Сільгоспприємство бажає передати орендовану земельну ділянку в суборенду. Чи можна це зробити? Чи може плата за суборенду бути більшою, ніж орендна?

Порядок передачі земельної ділянки або її частини в суборенду визначено ст. 8 Закону від 06.10.98 р. № 161-XIV «Про оренду землі» (далі – Закон № 161). Орендовану земельну ділянку дозволяється передавати в суборенду, але для цього має виконуватися одне з двох правил:

- договором оренди землі прямо передбачено право (дозвіл) на передачу орендарем земельної ділянки в суборенду;
- окремо від договору оренди землі слід отримати від орендодавця письмову згоду на передачу цієї ділянки в суборенду (крім обміну сільгоспділянками, що розташовані в масиві сільгоспземель, ст. 8² Закону № 161).

Якщо в договорі оренди нічого не сказано про суборенду, тоді також застосовується друге правило про отримання згоди орендодавця на передачу ділянки в суборенду.

Згода оформлюється:

- наказом Держгеокадастру області – щодо державних сільгоспземель, розташованих за межами населених пунктів;
- рішенням сільської, селищної, міської ради – щодо державних сільгоспземель, розташованих у межах населеного пункту, а також комунальних земель;
- листом довільної форми від власника земель – щодо приватної власності.

Якщо договір оренди містить пряму заборону на передачу ділянки в суборенду, то, аби мати змогу її передати, слід:

- спочатку ініціювати внесення змін до договору шляхом укладення додаткової угоди. Після держреєстрації змін до основного договору в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (далі – Держреєстр прав) вони наберуть чинності;
- потім, залежно від унесених змін, орендар може передавати ділянку або її частину в суборенду (договором прямо це дозволено) або робить це після отримання дозволу орендодавця.

Нагадаємо, за згодою сторін договір суборенди посвідчується нотаріально, але в будь-якому випадку він **підлягає державній реєстрації** у Держреєстрі прав (ст. 8 Закону № 161, ст. 4 Закону від 01.07.04 р. № 1952-IV «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»). Детальніше про отримання згоди та укладення договору суборенди див. у «БАЛАНС-АГРО», 2017, № 39, с. 20.

Отже, аби передати орендовану земельну ділянку в суборенду, треба подивитися умови договору оренди, у якому це прямо дозволено/заборонено, або отримати письмову згоду орендодавця.

Що стосується розміру суборендної плати, то п. 288.6 Податкового кодексу (далі – ПК) прямо передбачено, що **плата за суборенду** земельних ділянок **не може перевищувати** орендну. Проте, якщо неухильно дотримуватися цього правила, орендарю буде не вигідно передавати ділянку в суборенду, він буде в мінусі. Тож які наслідки чекають на орендаря у разі встановлення суборендної плати у розмірі, більшому за орендну?

Жодних штрафних санкцій ПК не передбачено, тому ДФС не стягуватиме штрафи за перевищення суборендної плати над орендною (ЗІР, категорія 112.07). Утім існує значно більша загроза – визнання договору суборенди **нікчемним** (ст. 215 Цивільного кодексу, далі – ЦК). Так, недодержання у момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог ст. 203 ЦК, зокрема якщо умови договору суперечать актам законодавства (у нашому випадку п. 286.6 ПК), є **підставою недійсності правочину** або, іншими словами, визнання його нікчемним. Ініціювати визнання правочину нікчемним через суд може будь-яка зацікавлена особа (ч. 5 ст. 216 ЦК). На практиці позивачем часто виступає прокуратура в інтересах держави.

У разі недійсності правочину кожна із сторін зобов'язана **повернути другій у натурі все**, що вона одержала на виконання правочину (двостороння реституція), а в разі неможливості відшкодувати вартість того, що було одержано, – за цінами, які існують на момент відшкодування. Такі наслідки не вдасться скасувати за домовленістю сторін (ч. 1, 4 ст. 216 ЦК). Тобто, якщо договір суборенди земельної ділянки визнано нікчемним, суборендодавець має повернути плату за весь строк його дії, а суборендар – повернути земельну ділянку.

Крім того, з точки зору норм ПК, суборендар не мав підстав відносити вирощену на такій зе-

мельній ділянці сільгосппродукцію до власно вирощеної. Тож це також може бути чревате і для платника єдиного податку четвертої групи.

Таким чином, установлювати суборендну плату в більшому, ніж орендна плата, розмірі забороняється. Як наслідок, договір суборенди з такою умовою може бути визнано недейсним. Тоді сторони повинні повернути одна одній все, що отримано на виконання такого правочину.

Також визнання договору суборенди нікчемним слід враховувати в інших аспектах діяльності підприємства, на які впливало його укладення (податкові наслідки, облік витрачених коштів тощо).

Зінаїда КОЗЮК, редактор юридичного напрямку

ЧИ ДІЄ МОРАТОРІЙ НА ПЕРЕВІРКИ У 2019 РОЦІ?

Протягом 2017 та 2018 років діяв мораторій на проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів стосовно суб'єктів господарювання (далі – СГ). Чи продовжено дію мораторію на 2019 рік? Чи допускати перевіряючих до заходу, якщо держорган не затвердив та не опублікував уніфіковану форму акта?

Ні, мораторій на перевірки не продовжено на 2019 рік, тому державні органи можуть призначати планові перевірки СГ. Пояснимо детальніше.

Заборона планових заходів державного нагляду (контролю) передбачалась Законом від 03.11.16 р. № 1728-VIII «Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон № 1728) і діяла протягом 2017 та 2018 років.

Однак до Закону № 1728 не було внесено змін щодо продовження строку дії мораторію на перевірки, а також не прийнято іншого нормативного акта про таку заборону. Наразі Закон № 1728 втратив чинність у зв'язку із закінченням строку його дії – до 31.12.18 р. включно (ч. 1 ст. 7).

Отже, у поточному році мораторій на перевірки не діє, тому контролюючі органи можуть призначати планові перевірки.

Що стосується позапланових перевірок, то вони також можуть проводитися держорганами, а загальний перелік підстав для їх проведення наведе-

дено у ст. 6 Закону від 05.04.07 р. № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон № 877).

Нагадаємо, дізнатися, чи включено СГ до плану перевірок на 2019 рік можна шляхом пошуку на інспекційному порталі (див. за посиланням www.inspections.gov.ua, далі – портал), де органи держнагляду повинні розмістити затверджені ними плани на поточний рік. В іншому разі слід заходити на офіційний веб-сайт кожного держоргану.

Утім ДФС не розміщує інформацію про перевірки на порталі. Тому **план-графік** проведення документальних планових перевірок **ДФС на 2019 рік** можна знайти тільки **на її офіційному веб-сайті** за посиланням www.sfs.gov.ua (розділ «Діяльність – плани та звіти роботи»).

Звертаємо увагу, що **під час здійснення заходів держнагляду** (контролю) посадові особи контролюючих органів **зобов'язані** використовувати виключно **уніфіковані форми актів** (ч. 15 ст. 4 Закону № 877). Такі форми із переліком питань затверджуються держорганом та оприлюднюють-